

ДЕКЛАРАЦИЯ на Научния институт „Западни покрайнини“

ОТНОСНО: Недопускането на д-р Валентин Янев на територията на Република Сърбия за участие в международна екологична среща

Във връзка с инцидента от 11 август 2026 г. на ГКПП „Рибарци“, при който сръбските гранични власти не допуснаха на територията на Република Сърбия д-р Валентин Янев – член на Управителния съвет на Научния институт „Западни покрайнини“, изразяваме своя категоричен протест.

Целта на посещението му бе участие в международна екологична среща в Босилеград, посветена на критичното състояние на природната среда на фона на интензивния рудодобив в региона. Във форума са взели участие представители на Постоянния комитет на Бернската конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания, както и експерти от водещи екологични организации от Белград, Босилеград и София.

Намерението на д-р Валентин Янев бе да представи пред международния форум официални документи, съдържащи подробни данни за характера на провеждания рудодобив в мините „Караманица“ и „Грот“. Тези материали изнасят твърде тревожни факти за степента на замърсяване на водите в района, както и за прякото негативно отражение върху здравословното състояние и нивата на смъртност сред местното българско население. Заключениеята в документите са научно аргументирани и подкрепени с неоспорими доказателства от сертифицирани изследвания, извършени в независими лаборатории в България и Сърбия.

Нашият представител е възнамерявал да потърси пряк контакт с представители на Постоянния комитет на Бернската конвенция, за да ги запознае лично и документално с обективната истина за екологичната катастрофа, причинена от рудодобива. Нещо повече, темата щеше да обхване и рудодобива в мина „Грот“, чието замърсяване се разпространява към вътрешността на Сърбия в посока Моравската долина. За нас няма значение дали боледуват българи или сърби – всички са хора, чийто имунитет срещу подобни екологични агресии не е безграничен.

На ГКПП „Рибарци“ обаче българските представители – екологът Димитър Куманов и д-р Валентин Янев, бяха неоснователно задържани за близо един час от сръбските гранични власти. Впоследствие на д-р Валентин Янев бе връчено **„Решение за отказ за влизане в Република Сърбия“**. Като официално основание за недопускането му е посочена формулировката: **„Поради отрицателна оценка на риска за сигурността“**. С този свой акт властите в

Белград абсурдно класифицират един уважаван български лекар с доказан дългогодишен опит в областта на медицината като заплаха за националната сигурност на Р Сърбия.

От името на Научния институт „Западни покрайнини“ категорично заявяваме, че участието на д-р Валентин Янев в международна екологична среща, посветена на замърсяването на околната среда, флората и фауната, по никакъв начин не може да бъде определено като дейност, застрашаваща сигурността на страната домакин – още повече че Република Сърбия е страна, подписала същата тази Бернска конвенция.

Реалният риск за националната сигурност на Република Сърбия представлява именно неконтролираният рудодобив, който пряко застрашава както българското малцинство в Босилеградско, така и собственото ѝ население във вътрешността на страната в посока Моравско. Сериозен риск е и трансграничното замърсяване в посока Република България, причинено от дейността на мина „Караманица“, което засяга поречието на река Драговищица и басейна на река Струма.

Призоваваме българските институции да реагират на това грубо нарушение на личните права и обществената ангажираност на български граждани – представители на държава членка на Европейския съюз, каквато е Република България, още повече че техните усилия целят да подпомогнат решаването на екологични проблеми, засягащи самите граждани на Република Сърбия. Прилагането на европейските практики във взаимоотношенията между две съседни страни е задължително, независимо от техния статут спрямо Европейския съюз.

Случилото се на 11 август 2026 г. на западната ни граница не е изолиран инцидент, а вече очертава трайна тенденция в поведението на сръбските власти, нашето искане за реакция на високо дипломатическо и политическо ниво става още по-настоятелно.

Управителен съвет на Научния институт „Западни покрайнини“

Председател: Доц. д-р Ангел Джонев

София, 14 август 2026 г.